

Zlatko Dukić, književnik

KAD SU ONE NA POTEZU

Uz umjetničke fotografije izložbe fotografija žena fotografa "One BiH 2009"

Niko ne zna posve precizno i tačno – jer to niko nije ni računao – koliko je bilo učešće u m j e t n i c a, dakle dama -umjetničkih fotografa na dosadašnjem nizu izložbi i drugih vidova predstavljanja članova Asocijacije za umjetničku fotografiju BiH i Foto-kluba Tuzla. Ali, zato mnogi od nas, poštovalaca i ljubitelja umjetničke fotografije, znaju da ni trunke muškog šovinizma u ovoj vrsti stvaranja nikad nije bilo. Naprotiv, prosto je nezamislivo da se dođe na ideju o pozivnom konkursu, godišnjoj smotri stvaralaštva, namjenskoj ili prigodnoj izložbi – a da učešće autorica ne bude ne samo obavezno, već, nerijetko, dominantno i, svakako, vrijedno osobite pažnje. Ipak, i kad znamo da je tako, a tako je, nije bilo zgoreg biti domišljat, ako ved ne i originalan, i nadoći na ideju o pozivnom konkursu za – umjetnice. Onaj ko bi, možda, u tome vidio neku vrstu muškog žetoniranja, pa pomislio da se, eto, ipak radi o privilegiji i izdvajanju dama -umjetničkih fotografa, u zabludi je. Grdnoj. Jer, niti je ovo izdvajanje utemeljeno na zadnjim namjerama, niti se može govoriti o privilegiji, jer, jednostavno, ovdje ne postoji ništa na lijepe oči, preko veze ili okolo, pa na mala vrata. Ovdje se sve vidi, ovdje je sve predočeno, svakome je omogućeno da ocijeni i vrednuje, jasno je k'o dan to ko zna i umije, a ko je zalutao, pa mu je bolje da se bavi nekim drugim gradivom...

Naravno, jedno je bilo dokučiti ideju o pozivnom konkursu i inventuri u vidu smotre One BiH 2009., a posve druga, ne manje zanimljiva i vrijedna, ali i prilično složena faza priče – odlučiti se, između oko 250 pristiglih radova, za najbolje i za one koje valja procijediti kroz selekcijsko sito i rešeto za predstavljanje na izložbi. Osim što se iz aviona vidi da žiri nije imao nimalo lak zadatak, jasno je i to da ga je zapala ugodna dužnost: od dobrog, vrlo dobrog i odličnog iz ponude, morao se samo opredijeliti za izvanredno, natprosječno i fascinantno.

Uspio je žiri u tome. Koristeći se sasvim adekvatnim i preporučljivim aršinima – jer je, valjda, jasno da se danas vrijednost i poruka umjetničke fotografije, ipak mjeri malo drukčije, nego, recimo, prije dvije ili tri decenije – bio je na mukama, ali je posao obavio u prihvatljivom omjeru neizbježnog subjektivnog i univerzalno važećeg u ovoj vrsti vrednovanja. Nagrađeni radovi Irene Hujdur, Gabrijele Andrejaš i Senke Paunović teško da mogu biti upitni, kao što je slučaj i sa pohvalama Imrani Kapetanović, Luciji Mujanović i Zrinki Andrejaš. To je stav žirija i treba ga poštovati i prihvatiti.

Međutim, kao i u svakoj prilici, sličnoj ovoj, u konkurenciji za to da budu istaknutiji od ostalih, bili su i mnogi drugi radovi. Po mišljenju potpisnika ovog slova, bar još desetak njih, minimum. Jer, ako se za osnovno svojstvo najvećeg broja radova ustvrdi da je riječ o neograničeno maštovito i nadahnutom inspirisanju autora ljepotom prirode, pretvorenom u prekrasne pejzaže, zatim zaleđene detalje mrtve prirode ili, iako nešto rjeđe, ljudske figure u pokretu ili zakovane u trenutku predaha, onda je to, najblaže rečeno, iskorak naprijed o ovladavanju materijom – u tehničkom, ali i u širenju prostora interesovanja, traganja za motivom, u metaforu pretvorenim detaljem i u pitki kolorit sapet odnos boja, forme i kompozicije – u umjetničkom pogledu.

Tu impresiju, koja ima ambiciju da bude podijeljena sa svakim uživaocem u ovoj izložbi, lako je provjeriti i, pogotovo, na izložbi neposredno ovjeriti. U, recimo, četiri rada Azre Mešić, koji predstavljaju četiri male, efektne priče. Zatim, u izdvojenim omladinskim radovima Amele Bojičić (Zaljev i Centar sjena), pa u Crnom jezeru Amire Lelić ili Šetnji Edine Smajlović i Borbi za ži-

vot Azre Topčagić. U tom, skoro hipnotički efektinom krugu, vidim i Igru prirode Kristine Marković, kao i radove Prag i Prostranstvo Maide Gopo ili Sjene Nade Mukić.

Neka ne bude pogrešno shvaćeno ili, pak, u zamjerku potpisniku ovog slova pretvoreno to što je izdvojio neke od radova i autora. I za sve ostale se, zapravo, mirne duše može reći isto – ali, svi ne mogu biti pomenuti na ovako malom prostoru: osim što je jasno da su autorice ovladale zanatom, vještinom i tajnama korištenja mašine, koju imaju u ruci, nema sumnje ni u to da imaju manje ili više izbalansirane senzore za prostor i njegov sadržaj, istančan ili manje istančan osjećaj za to kako ono što vide, a vide drukčije od običnog oka, zalediti u trajnu pečat umjetničkog doživljaja svijeta, ljudi, stvari, odnosa čovjeka i prirode i svega drugog, čime smo okruženi.

Izložba One BiH 2009. se, i zato, mora smatrati stvarnim, kvalitativno upečatljivim korakom naprijed – i kad je riječ o Asocijaciji za umjetničku fotografiju BiH i o Foto-klubu Tuzla, i kad je u pitanju autorska, individualna orijentacija ka traganju, otkrivanju novog i, u isti mah, potvrđivanju već dostignutog, ocijenjenog i priznatog.

Kratko i jasno, nimalo protokolarno ili kurtoazno: ova izložba, kao plod jednog novog podstreka novoprofiliranom umjetničkom stvaranju, samo uslovno i za ovu priliku izdvojenog d a m s k o g dijela umjetničkih fotografa, krupna je činjenica zavidnog kreativnog dometa. Mnogo vrednijeg, većeg i, naročito, v e d r i j e g, nego što bi se to, možda, reklo na temelju sumorne svakodnevnice i hroničnog manjka vedrine, kojim smo do bola okruženi, a od kojih svi, bar nakratko, želimo pobjeći. U ovakvu umjetnost, recimo.

Da uživamo u njihovim potezima, što je, samo po sebi, dovoljno za gotovo nestvarnu ljepotu i ugodnost.